

ƏDƏBİYYAT

1. Сеидов Т. Видные деятели фортепианной культуры Азербайджана Б.,Ишыг, 1988, 168 с.
2. Сеидов Т. Атакишиев Статьи Воспоминания Материалы Нагыл еви, Б., 1999, 151 с.
3. Ахмедбекова Ф. Роль фортепиано в камерно-инструментальном творчестве азербайджанских композиторов Б.,Адилъоглы, 2005, 145 с.

Выдающийся музыкант, народный артист Азербайджана, профессор Рауф Исрафил оглы Атакишиев, внес большой вклад в развитие азербайджанской музыкальной культуры. В его многогранном таланте сочетались качества вокалиста, педагога, пианиста и артиста. Память о Рауфе Атакишиеве навсегда останется в сердцах тех, кто восхищается его недостижимым искусством.

Ключевые слова: культура, педагог, пианист, вокалист, артист.

The name of Rauf Israfil oglu Atakishiyev, a prominent musician, national artist of Azerbaijan, who took great care in the development and has put a great heritage in the history of our Azerbaijanian musical culture. Vocalist, teacher, pianist and artist qualities are combined in his multifaceted talent. The memory of Rauf Atakishiyev will live forever in the hearts of those who admire his unattainable art.

Key words: culture, teacher, pianist, vocalist, artist.

SƏRHƏDSİZ REPERTUAR DİRİJORU AĞAVERDİ PAŞAYEV

Ellada MƏMMƏDOVA

Təqdim olunmuş məqalə Azərbaycan Dövlət Xalq Çalğı Alətləri Orkestrinin dirijoru A.Paşayevə həsr olunmuşdur. Məqalədə A.Paşayevin repertuar seçimi, qastrol səfərləri, o cümlədən sonuncu qastrol səfərində İran Milli Simfonik Orkestri ilə birgə çıxışı, özü ilə apdığı musiqişilərin ifasında səslənən və repertuara daxil etdiyi İran və Azərbaycan əsərlərindən ibarət olan programın təhlili verilmişdir.

Açar sözlər: A.Paşayev, dirijor, repertuar seçimi, qastrol səfəri, dünya musiqilərinin milli alətlərdə ifası

Ağaverdi Ağaəli oğlu Paşayev 1950-ci il oktyabrın 27-də Bakıda anadan olub.

Erkən yaşlarından musiqiyə olan həvəsi atasının ona tar alması ilə nəticələnib. "Tanımı ilk dəfə əlimə aldığı gün bəlkə də ən sevincli gün idi mənim üçün" deyir Ağaverdi müəllim. Gələcək dirijorun erkən yaşlarından başlayan uğurları onu bu zirvəyə qədər gətirib çıxarıb. Dünya şöhrətli dirjor, Azərbaycanda dirijorluq sənətinin banisi dahi maestro Niyazinin əzəmətini görüb bu sənətin vurğunu olan Ağaverdi müəllim bu gün elə bir məsuliyyətli işlə məşğul olur ki, elə bir kollektivə rəhbərlik edir ki, bu məhz Üzeyir bəyin başladığı işi davam etdirməkdir və bu işdə Ağaverdi müəllim nəinki əlindən gələni əsirgəmir, hətta Azərbaycan xalq çalğı alətlərinin, Azərbaycan musiqisinin dünyada təbliği ilə çox məharətlə məşğul olur. Müasir dövrümüzün görkəmli dirijorunun digər bir məqsədi isə savadlı, peşəkar musiqiçiləri orkestrdə

çalışmağa cəlb etməkdir. Dahi Üzeyir bəy Hacıbəylinin yaratdığı ilk notlu Azərbaycan xalq çalğı alətləri orkestrinin dirijoru S. Rüstəmov hələ 1940-cı illərdə Azərbaycan dinləyicisini dünya kollektivlərinin məşhur əsərləri ilə tanış etmək məqsədilə o, V.A. Mosart, F. Şubert, F. Mendelson, J. Bize, M. İ. Qlinka və başqalarının əsərlərini orkestrləşdirib orkestrin repertuarına daxil edirdi. Bu gün bu ənənəni məhz Ağaverdi müəllim davam etdirərək Azərbaycan xalq çalğı alətləri orkestrinin repertuarına barokko dövrünün, klassik, romantik dövrün və müasir dövr xarici bəstəkarlarının əsərlərini daxil edərək öz traktovkəsində təqdim edir. Görkəmli interpretatorun ifaçılıq incəsənəti həyatı təsdiqləyən və optimistdir. Onun əsasını isə yüksək romantik ruh, özünəməxsus ifadə tərz, zərif üslub hissi təşkil edir. Yüksək peşəkarlıq, dəmir iradə, intellekt, cazibə-bütün bunlar Ağaverdi müəllimin dirijorluq incəsənətinin fərqliliyidir. Geniş repertuarı ilə

dünyaya açılan Ağaverdi Paşayev bir çox böyük səhnələri fəth etməklə yanaşı, üzərinə düşən məsuliyyətli işin öhdəsindən layiqincə gəldiyinə görə dəfələrlə müxtəlif mükafatlarla ölkəmizdə və onun hüdudlarından kənarada təltif olunmuşdur. A.Paşayev 2005-ci ildə "Əməkdar İncəsənət Xadimi", 2002-2008-ci illərdə Prezident mükafatçısı, 2008-ci ildə "Xalq artisti" fəxri adı, 2016-cı ildə "Şöhrət" ordeni, 2003-2004-cü illərdə "Qızıl Cəng" Beynəlxalq mükafatı laureatı, 2 dəfə "Humay" mükafatı laureatı, "Türksöy"-ün 20 illik yubileyi medalı, Şəki, Yevlax, Astara şəhərlərinin fəxri vətəndaşı, 2008-cu ildən isə Prezident təqaüdçüsüdür. Sərhədsiz repertuar sahibi olan, ömrünün qırx yeddi ilini perşakar səhnəyə həsr edən maestro bu günə qədər dünyanın bir çox ölkələrində qastrol səfərlərində, dövlət tədbirlərində iştirak edib. Bu ölkələr arasında Rusiyanın Sankt Peterburq şəhərində 2013 və 2018 - ci illərdə Rusiya xalq çalğı aletləri orkestri ilə, Qazaxıstanın Qaraqanda şəhərində, Fransa, Belarusiya, Tacikistan, Mərakeş, Türkiyə və s. ölkələrdə qastrol səfərlərində olan Ağaverdi müəllim sonuncu qastrol səfərinin daha yadda qalan olduğunu qeyd edir və bunu belə açıqlayır:

"Bildiyiniz kimi mən sırf xalq çalğı aletləri orkestri dirijorluğu sahəsində mükəmməl bir yol keçmişəm. Baxmayaraq ki, mənim konservatoriya diplomum "Xor dirijorluğu diplomudur və bu yol belə başlayıb. 1971- ci ildə Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının tar fakültəsinə daxil olmuşam. Burada tar ixtisası üzrə Kamil İbrahimovdan dərslər almışam. Lakin bunu da qeyd etməliyəm ki, mən A.Zeynallı adına Musiqi Texnikumunda dirijorluq üzrə təhsil almışam və burada müəllimim Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrının o dövrdə baş dirijoru olan Kamal müəllim olub. Konservatoriyada iki il tar fakültəsində oxudum. Ulu tarımız mənim musiqiyə məhəbbətimin əsl ifadəçisidir. Amma mən tara vurğun olduğum kimi, Niyazi dühasının sehrli əllərinin də sanki əsiri idim. Tez- tez onun konsertlərinə gedər və onu dirijor pultu arxasında heyranlıqla seyr edərdim. Özümde bu sənətə böyük bir maraq və sevgi olduğunu hər gün daha çox hiss edirdim. Həmin dövrdə konservatoriyanın rektoru Soltan Hacıbəyov idi. İkinci kursu bitirdikdən sonra oxuduğum fakültəni dəyişib dirijorluq fakültəsinə keçmək məqsədilə, ərizə ilə rektora müraciət etdim. Bunun üçün rektor imtahan komissiyası təşkil etdi. Komissiya məni müsbət qiymətləndirib dirijorluq fakültəsinə keçməyimə razılıq verdi. Və burada mən dörd il Nicat Məlikovdan dərslər aldım. Mənim peşəkar dirijor kimi yetişməyimdə məhz N. Məlikovun böyük rolu olmuşdur (2, s.25). Elə bu məktəbin - N. Məlikov məktəbinin nəticəsi idi ki, ilk dəfə simfonik orkestrlə çalışmaq təklifi alanda heç tərəddüd etmədən qəbul etdim və bu mənim debütüm olmaqla yanaşı ən yadda qalan qastrol səfərlərimdən biri oldu".

بنیاد فرهنگی هنری رود کی تقدیم می کند

آقوردی پاشایف : رهبر مهمان
(رهبر ارکستر ملی آذربایجان)
Guest Conductor : Aghaverdi Pashayev
(Conductor: The National Orchestra Of Azerbaijan)

خواننده آذری : فخری کاظم نجات
Azeri Vocalist : Fakhri Kazim Nijat

سولیست ویولن : مازیار ظهیرالدینی
Violin Soloist : Maziar Zahredini

سولیست تار آذری : صاحب پاشازاده
Azeri Tar Soloist : Sahib Pashazadeh

AZERBAIJANI - IRANIAN MUSIC NIGHT

۲۶ دی ماه ۱۳۹۸ / تالار وحدت / ساعت : ۲۱/۳۰

Vahdat Hall / 16 January 2020 / 9/30 pm

Ticket : www.iranconcert.com www.bonyadrudaki.com

Ağaverdi Paşayevin 2019-cu ildə İran Milli Simfonik Orkestri ilə Tehran Şəhərində keçirilən konsertinin afişası

Maestronun sonuncu qastrol səfəri 2019-cu ildə İran İslam Respublikasının Tehran şəhərinə olmuşdur. İran İslam Respublikasının mədəniyyət nazirliyinin dəstəyi ilə təşkil olunmuş bu konsert Tehran şəhərinin "Taalar Vəhdət" adlı ən böyük sarayında keçirildi.

Maestro bu qastrol səfərindən bir il öncə İran İslam Respublikasının mədəniyyət nazirliyi tərəfindən həmin Respublikanın dövlət simfonik orkestri ilə məhz bu möhtəşəm sarayda konsert vermək məqsədi ilə Tehrana dəvət almışdı. Həmin orkestrlə bir saatlıq konsert verən Ağaverdi müəllimə özü ilə bir ifaçı gətirməsi də təklif olunmuşdu. Bu konsertdə ifaçı kimi iştirak etmək üçün Ağaverdi müəllim vokal ifaçısı, Azərbaycan Respublikasının xalq artisti Samir Cəfərovu məsləhət bilir. Konsert iki şöbədə ibarət idi. Birinci şöbədə İran İslam Respublikasının simfonik orkestrinin dirijoru, ikinci şöbədə isə Ağaverdi müəllimin rəhbərliyi və Samir Cəfərovun ifası ilə möhtəşəm konsert proqramı təşkil olunmuştu. Konsertdə Üzeyir bəy, F.Əmirovun, S.Ələsgərovun, Qara Qarayevin, Niyazinin, Qəmbər Hüseynlinin və s. bəstəkarların əsərlərindən ibarət dörd əsər ifa olundu. Təqdim olunmuş konsert təşkilatçıların və dinləyicilərin rəğbətini qazandığı üçün bir il sonra yenidən maestro İrana dəvət alır. Bu dəfəki konsert üçün dirijor özü ilə çox istedadlı bir toxunuşu ilə tarı insan kimi danışdıran, bir sözlə xarüqələr yaradan Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti Sahib Paşazadəni və Kazim Nicat Fəxr adlı vokal ifaçısını aparır. Nəzərdə tutulmuş repertuar orkestrlə çalışmaq üçün maestro konsertdən bir neçə gün əvvəl İrana yola düşür. Proqramda Azərbaycan əsərləri ilə yanaşı Ağaverdi müəllimin rəhbərliyi ilə İran əsərləri də səsləndirməyi maestrodan xahiş edirlər.

Sahib Paşazadə İran Milli Simfonik Orkestri ilə ifa zamanı

Repertuar seçimini öz işinin əsas hissəsi hesab edən dirijor hər zaman səfər etdiyi ölkələrin milli-mənəvi dəyərlərini, estetik və musiqi zövqünü nəzərə alaraq bu dəfə də yanılmamışdı. Beləliklə repertuarda altı İran əsəri olmaqla, Niyazinin "Qaytağı", "Vətən nəğməsi, Q. Qarayevin "Yeddi Gözəl" baletindən "Vals", "Yürüş", "Ayişenin rəqsi", "İldınlı yollarla" baletindən "Ehtiraslı rəqs", Üzeyir Hacıbəylinin "Koroğlu" operasından "Üvertura", və Sahib Paşazadənin ifasında V. Adıgözəlovun "Qərənfil", H. Rzayevin "Çahargah rapsodiyası", V. Montinin "Çardaş", Qəmbər Hüseynlinin "İlk məhəbbət" əsərləri, vokal ifaçısı Fəxri Kazım Nicatın ifasında T. Quliyevin "Sənə də qalmaz", F. Əmirovun "Evləri var xana-xana" mahnıları Ü. Hacıbəylinin "Sənsiz" və "Sevgili canan" romansları, Fikrət Əmirovun "Sevil" operasından "Balaşın ariyası" və s. əsərlərdən ibarət iki saatlıq konsert təqdim olundu. Öz orijinal traktovkası ilə səsləndirdiyi əsərlərin hər biri əvvəldən axıra qədər İran tamaşaçısının alqış sədaları ilə müşayiət olunurdu.

Sahib Paşazadənin ifasında səslənən "Çahargah rapsodiyası"-nın introduksiyası orijinal orkestrrovkası ilə vəhdət təşkil edərək muğamı yaxşı bilən İran tamaşaçısını Çahargah muğamının seyrinə salaraq heyrətə gətirmişdi. Daha sonra səslənən Q. Qarayevin "İldınlı Yollarla" baletindən "Ehtiraslı Rəqs" öz fərqli ritmi ilə, Niyazinin "Qaytağı" polimetrik simfonik əsəri, daha sonra F. Əmirov musiqisinin lirizmi "Evləri var xana-xana", "Balaşın ariyası", T. Quliyevin mahnıları və nəhayət sonda səslənən, dahi Üzeyir bəy dünyasının ruhunu açıqlayan, xalqımızın qeyrətini, qüdrətini, mədəniyyətini və əzminini öz notlarında əks etdirən o məşhur sənət incisi "Koroğlu" operasının üverturası A. Paşayevin əllərinin sehri və orkestrin coşğun ifasında öz mənəvi dəyərinin yüksək zirvəsinə çataraq Azərbaycan musiqisinin fəlsəfiliyini, çoxəsrli tarixini İran səhnəsində bir daha sübut etdi. İki saatlıq gecədə maestro sanki möcüzələr yaratdı desək yanılmarıq. Özünün "debüt" adlandırdığı bu konsertin videoçarxına baxdıqda bunun sübutunu görmək çox

asandır. Maestronun orijinal traktovkası ilə səsləndirdiyi əsərlərin hər biri əvvəldən axıra qədər İran tamaşaçısının alqış sədaları ilə müşayiət olunurdu. Əlində tutduğu dirijor çubuğunun cazibəsi ilə simfonik orkestrin orkestrantları arasında sanki möcüzəvi bir bağ yaranmışdı ki, bu bağ maestronun bir dirijor kimi dəmir iradəsindən, yüksək ram etmə qabiliyyətindən, yalnız gözləri ilə deyil, həm də ürəyi ilə görməyi bacaran bir insan olduğundan xəbər verirdi.

Sonuncu qastrol səfəri barədə Ağaverdi müəllimə sual verəndə qeyd etdi ki, təşkil etdiyi repertuardakı əsərləri orkestrlə çalışmaq üçün onlara vaxt ayrılmışdı. "Bizə ayrılan vaxtdan kənara çıxaraq əlavə çalışmaqı təklif edəndə ifaçılar çox böyük məmnuniyyətlə razılaşırdılar. Biz musiqiçilərin nə qədər həssas, duyğusal, kövrək biri olduğu hər kəsə məlumdur. Və mən ifaçıların məni nə qədər doğma və yaxın qəbul etdiklərini elə ilk məşqlərdən hiss edirdim. Bu isə məni daha da ürəklə və əzmlə çalışmağa motivasiya edirdi"

Bir dəfə məşqlərin birində "Koroğlu" operasının üverturasını ifa edərkən ikinci violinlər arasında bir nəfərin düzgün ifa etmədiyini maestro bildirəndə ifaçılardan biri "Burada nə yazılıbsa, onu da ifa edirəm" deyir. Maestro isə "səhv ifa edən siz deyilsiniz, sizin

A. Paşayev, K.N. Fəxri, S. Paşazadə və İran Milli Simfonik Orkestrinin ifaçıları

yanınızda əyləşən ifaçıdır" deyir və düzgün ifa etmələrini xahiş edir. Məşq bitdikdən sonra həmin ifaçı maestroya yaxınlaşaraq fars dilində üzr istəyərək "siz çox peşəkar və virtuoz dirijorsunuz" deyir. Maestro isə cavabında "Üzeyir bəyin əsərləri bizim beynimizə elə həkk olunub ki, mən bu səhvi eşitməyə bilməzdim" deyir.

Sözü gedən şedevrlə konserti yekunlaşdıran Ağaverdi müəllim tamaşaçını ayaq üstə alqışlamağa vadar edən üverturanın sədaları altında sanki tarixi səhnələri canlandırır. Tamaşaçıları gah keçmişə gah da gələcəyə aparın, yüksək səviyyədə təşkil olunmuş repertuar seçimi, özünəməxsus tərzdə orkestrləşdirmə, bütün bunlar Ağaverdi Paşayevin növbəti qastrol səfərinin dəvəti oldu.

ƏDƏBİYYAT

- 1.S.Təhmirazqızı "Sənətə bağlı ömür" Bakı Çağdaş Az. 2012;
2. Mədəni Maarif jurnalı Bakı Nağıl evi 2003 №8-9 s.25,26;
- 3.A.P.aşayev, R.Babayev "Dirijorluq Sənəti" Bakı Səda Nəşriyyat2018

Дирижер безграничного репертуара

Представленная статья посвящена дирижеру Азербайджанского Государственного Оркестра Народных Инструментов А.Пашаеву. В статье анализируется выбор репертуара А.Пашаева, его музыкантов с Иранским Национальным Симфоническим Оркестром во время его последнего гастрольного тура, и включенные в репертуар произведения Ирана и Азербайджана.

Ключевые слова: А.Пашаев, дирижер, выбор репертуара, гастроли, мировая музыка исполняемая народными инструментами

Conductor of the unlimited repertoire

The presented article is dedicated to the conductor of the Azerbaijan State Orchestra of Folk Instruments A. Pashayev. The article analyzes the choice of the repertoire of A. Pashayev, his musicians with the Iranian National Symphony Orchestra during his last tour, and the works of Iran and Azerbaijan included in the repertoire.

Keywords: A. Pashaev, conductor, choice of repertoire, tours, world music performed by folk instruments